

Göteborgs Stifts-Tidning

Tvåhundraåttiosjunde årgången

Nr 3

Fredagen den 16 maj

2025

Lutherstiftelsen

Ledare

Jesus-trenden, kyrkan och medierna

FEMTE SÖNDAGEN I PÅSKTIDEN

Alvesta Helga Trefaldighets förs., Storgatan 36: Hm 10 J Brandt Erlandsson
Borås Johannes förs., Gustav Adolfsg. 7: Hm 10 Y Glans
Emmaboda S:t Andreas förs., Södra v. 22: Sånggtj 11 E Ängdahl
Göteborg Immanuel förs., Glöstorpsv. 49: Hm 11 G Skilling
Göteborg Lutherstiftelsen, Ekmansgatan 3: Gtj 11 D Johansson, Simon Nyfelt
Helsingborg S:t Matteus, Bruksg. 27: Hm 15 J Appell. Föredrag
Huskvarna Tegnér, 8: Gtj 15 I Svenungsson
Kinna Den gode Herdens förs., Näsgatan 2 (Pingstkyrkan): Fam.mässa 14 R Imberg
Kristianstad Gratia Dei: Hm 11 L Artman, R Johannessson
Kungälv Kvarng. 8: Gtj 15 L Edvardsson
Lund S:t Markus Biskopsg. 10: Hm 11 P Toräng
Skara Missionsprovinzen, Betaniakyrkan, Vasagatan 10: Hm 10 S Petersson
Uddevalla Mariakyrkan, Sommarhemsv. 4: Hm 10 T Olsson
Stockholm Kykl. Förb. Roseniuskyrkan, Smala gränd 5: Hm 15 (Obs!) J-E Appell
Växjö Kykl. förb., Torpabacken 3: Gtj 11 P Gustafsson

BÖNSÖNDAGEN

Alvesta Helga Trefaldighets förs., Storgatan 36: Hm 15 J Brandt Erlandsson, S Appell
Borås Johannes förs., Gustav Adolfsg. 7: Hm 10 G Andersson
Emmaboda S:t Andreas förs., Södra v. 22: Gtj 11 A Petersson
Fridafors kyrka Hm 16 J-E Appell
Göteborg Immanuel förs., Glöstorpsv. 49: Hm 11 N Olsson
Göteborg Lutherstiftelsen, Ekmansgatan 3: Gtj 11 I Svenungsson
Kinna Den gode Herdens förs., Näsgatan 2 (Pingstkyrkan): Hm 14 G Andersson
Kristianstad Gratia Dei: Hm 11 J-E Appell
Lund S:t Markus, Biskopsg. 10: Gtj 11 P Toräng. Årsmöte och rådslag
Naums kyrka Hm 11 A Eliasson
Uddevalla Mariakyrkan, Sommarhemsv. 4: Gtj 10 B Birgersson

Predikaturerna fortsätter på sidan 2.

Sverige och världen förändras i ett rasande tempo. En glädjande förändring är den så kallade *Jesus-trenden*. Lagom inför jul kunde statstelevisionen rapportera att "Jesus kan bli årets influencer 2025" (en som influerar andra). (SVT 20 december 2024) Bakgrunden är *Ungdomsbarmeters* trendrapport, som visade att allt fler unga beskriver sig som "religiösa", men det är inte bara religion i allmänhet som unga talar om, utan specifikt om personen Jesus! Vad medierna snabbt rubricerade som Jesus-trenden, hade med ett mer traditionellt kyrkligt språkbruk kallats för en väckelse eller åtminstone tecken på en begynnande väckelse. Egentligen borde det inte vara så överraskande, Jesus Kristus är ju densamme "i går och i dag och i evighet". (Hebr 13:8) Med tanke på tidens mörker och oro är det heller inte överraskande att fler unga söker efter tryggheten hos Gud. "Se, Jesus är ett tröstrikt namn och i all nöd vår säkra hamn." (Sv Ps 42:1) Det är inte konstigt att de söker efter bättre källor att ösa ur än världens usla brunnar.

Många unga tycks också söka sig till Svenska kyrkan snarare än till frikyrkorna, att döma av vissa medieuppgifter. Svenska kyrkan är ett känt "varumärke", som åtnjuter förhållandevis stort förtroende i samhället. Det är också lättare att hitta till en traditionell kyrka med klocka och torn mitt i byn, än till frikyrkornas ofta mindre och mera anonyma gudstjänstlokaler. Tankarna går till de vise männen, som i sitt sökande efter judarnas nyfödde konung först inte styrde stegen mot Betlehem, utan självklart sökte i Jerusalems palats. "Var skulle de

annars finna judarnas konung?" För många svenskar står Svenska kyrkan också för tradition och kontinuitet, någonting många sätter värde på i en så otrygg och föränderlig värld. Åtminstone till det yttre ser mycket ut "som det alltid har gjort" i fädernas kyrka. Ser man till innehållet, det evangelium som förmedlas, har dock förändringarna inom Svenska kyrkan varit dramatiska under de senaste 50 åren, eller bara de senaste 25 åren. Mängder av präster som förkunnat Bibelns och bekännelseskrafternas evangelium har pensionerats eller tvingats bort och ersatts av nya förmågor med en annan agenda. 68-vänsterns agenda genomsyrar idag Svenska kyrkan, inte bara på dess nationella nivå utan långt ute i de minsta glesbygd-församlingarna i skogsbygderna.

Det har talats om en statistisk vändpunkt för Svenska kyrkan under 2024. Kyrkans Tidning kunde den 13 januari rapportera att "Rekordmånga gick med i kyrkan, rekordfå gick ur". Statistiken visar ändå att antalet inträden i Svenska kyrkan under 2024 var knappt 15 000, medan antalet utträden var drygt 39 000. Under 2024 lämnade 0,7% av medlemmarna Svenska kyrkan, samma siffra som året innan. Andelen av alla 15-åringar som konfirmerades under året var 21,5%. Det är en svag ökning jämfört med föregående år, men ändå en minskning i jämförelse med året före pandemin (22,3% år 2019). Ser man till totalen minskade antalet medlemmar i Svenska kyrkan med nästan 59 000 personer under 2024, vilket är en minskning med 1,1%. Vid det senaste årsskiftet var 51,4% av Sveriges befolkning medlemmar i Svenska kyrkan (källa: svenska-

kyrkan.se/statistik). Det innebär att Svenska kyrkans väg från folkkyrka till minoritetskyrka ändå fortsatte, trots Jesus-trenden.

För ungdomar och unga vuxna idag ligger det också minst lika nära till hands att söka andlig vägledning och undervisning online, till exempel genom olika sociala medier, som att göra det genom ett fysiskt besök i någon församling. I sociala medier kan även resurssvaga aktörer få genomslag. Från "gammelmedierna" – TV, radio och tidningar – men också från Svenska kyrkans sida har sociala medier länge uppfattats som ett hot. Debatten om polarisering och "filterbubblor", där man enbart umgås och samtalar med likasinnade, har varit intensiv. Samtidigt är det någonting djupt demokratiskt att fler röster får möjlighet att höras. För dem som tidigare fick sätta agendan, och avgöra vilka frågor som skulle diskuteras – till exempel de stora mediehusen och väletablerade aktörer som Svenska kyrkan – är de sociala medierna dock utmanande.

Under våren slog *Maria Magdalena församling* i Stockholm larm

om att "fundamentalistisk kristendom" breder ut sig bland unga med hjälp av internet. Man varnar för att särskilt unga män "radikaliseras". Redan ordval som "fundamentalism" och "radikalisering" riskerar dock att leda tankarna i fel riktning. För många tittare, lyssnare och läsare är dessa termer nära förknippade med islamism och muslimer som radikaliseras för att senare begå dödliga terroråd. Är det sådana faror man ser från Maria Magdalenas församling? Kyrkoherden i församlingen, *Hillevi Uddenfeldt*, varnade den 10 april i SVT för bland annat "en traditionell könsuppdelning, där män måste få vara män och kvinnor måste få vara kvinnor" och "en längtan tillbaka till traditionella könsroller". Att sådana traditionella kristna ståndpunkter, som grundas både på Bibeln och kyrkans 2000-åriga tradition betecknas som någonting radikalt och fundamentalistiskt, och därmed riskerar att associeras med islamistisk terrorism, är förstås djupt stötande för många vanliga, fredliga kristna, som bara tror på det som Svenska kyrkan för inte alls länge sedan själv lärde. Det är trosuppfattningar som också delas av den breda majoriteten av kristenheten i världen. Den rädsla för sociala medier, som man ofta möter från Svenska kyrkan, inte bara från Maria Magdalena församling, bör nog ses som att 68-kyrkan har gått och blivit omodern! Man påminns om det gamla talesättet att "den som gifter sig med tidsandan snabbt blir änka". Nu när Svenska kyrkan till sist blivit grundligt omstöpt efter 68-vänsterns koncept, visar det sig att världen omkring Svenska kyrkan har förändrats så att kyrkan ändå halkat efter och upplevs som anno dazumal, otidsenlig. I stället för att ondgöra sig över att ungdomar och vuxna söker andlig vägledning via nya kanaler, och inte bara hos Svenska kyrkan, borde man sträva efter att ge hjälp och vägledning åt dem som faktiskt kommer till kyrkan, om någon av de unga männen, som Maria Magdalena församling inte förstår sig på, till äventyrs skulle hitta till kyrkan. Där har vi alla, som arbetar inom kyrka och församling, en krävande utmaning!

Om vi ännu återvänder till Jesus-trenden, så är den så glädjande och en gåva till kristenheten i Sverige! *Aftonbladet* kunde den 29 mars berätta om några pojkar/unga män i

Forts. från sidan 1.

KRISTI HIMMELSFÄRDS DAG

Göteborg Immanuelsförs., Glöstorpsv. 49:

Hm 11 N Olsson

Göteborg Lutherstiftelsen, Ekmansgatan 3:

Gtj 11 C S Block

Helsingborg S:t Matteus, Bruksg. 27: Hm

11 (*Obs!*) M Lindström

Kristianstad Gratia Dei: Vesper med predikan 18 (*Obs!*) J-E Appell

Lund S:t Markus, Biskopsg. 10: Gtj 11 A

Karlgren

Pajala Korpilombolo gtj.gem., Masugnsv.

14: Gtj (tid: se kyrktoget.se), A Alapää

Uddevalla Mariakyrkan, Sommarhemsv. 4:

Gtj 10 H Vestergård

Värmland, Fagerås (nära Kil) S:t Petri, Baptistkapellet, Köpungsv. 2: Hm 11 T Bäck

Växjö Kyrkl. förb., Torpabacken 3: Hm

11 J-E Appell

SÖNDAGEN FÖRE PINGST

Alvesta Helga Trefaldighets förs., Storgatan

36: Hm 10 J Brandt Erlandsson

Borås Johannes förs., Gustav Adolfsg. 7:

Gtj 10 G Andersson

Emmaboda S:t Andreas förs., Södra v. 22:

Hm 15 (*Obs!*) J Brandt Erlandsson

Göteborg Immanuelsförs., Glöstorpsv. 49:

Hm 11 N Olsson, B Birgersson

Örebro, som efter konfirmationen började gå i kyrkan, i deras fall en frikyrkoförsamling med namnet *Citykyrkan*. Nu vittnar de om hur de följer Herren Jesus Kristus. Tidigare sade de att de "aldrig i livet" skulle sätta sin fot i kyrkan, men nu har de bytt TV-spelsfredagen mot just kyrkobesök. De kan dock inte förklara för tidningen hur de hittade Gud. De flesta av dem kommer från icke-kristna familjer. "Hela våren 2024 var vi med varandra i kyrkan nästan varje dag. Vi läste bibeln och hade roligt med varandra", säger Tiger Sundin Skoglund till *Aftonbladet*. Pojkarna kallar ibland sig själva för *Oneway*, med tanke på Jesu ord om att han är den enda vägen, sanningen och livet.

När *Aftonbladet* börjar berätta om hur unga kommer till tro på Jesus kan man verkligen säga att stenarna har börjat ropa. Vi får tacka och be för dessa unga i Örebro, liksom för alla i vårt land som kommer till tro på Jesus. Må Herren leda dem tryggt till den himmelska hamnen! Men låt oss också be för våra egna församlingar, om hjälp att möta och ta emot dem som söker efter det som världen inte kan ge, så att de känner sig sedda och välkomna i församlingens gemenskap omkring vår uppståndne Herre och Frälsare, Jesus Kristus!

Anders Alapää

GST:s redaktion

och Lutherstiftelsen

Post- och besöksadress:

Ekmansgatan 3, 411 32 Göteborg

E-postadresser:

gbgs.stifts.tidning@gmail.com

lutherstiftelsen.goteborg@gmail.com

Redaktion

Anders Alapää, ansvarig utgivare

E-post: anders.alapaa@gmail.com

REDAKTION och EXPEDITION

Ekmansgatan 3, 411 32 Göteborg

E-post: gbgs.stifts.tidning@gmail.com

Tel. 070-6024834 (till Anders Alapää)

www.goteborgsstiftstidning.se

Prenumeration

Helår: 350 kr (9 nr inkl. julnr)

Nypren och gåvopren: 275 kr

Halvår: 200 kr (5 nr)

ANNONSPRISER

Första sidan 6 kr/mm, textsidan 5 kr/mm.

Döds- och tackannonser 5 kr/mm.

Förlovnings-, vigsel- och födelseannonser 100 kr/st.

Moms tillkommer. Annonser skall inlämnas senast onsdag två veckor före påföljande tidnings utgivning.

Pg 2 55 21-6

Bg 340-5826

ISSN 0345-4290 Eget tryck

Göteborg Lutherstiftelsen, Ekmansgatan 3:
Gtj 11 D Johansson. Nattvardsförhör
Helsingborg S:t Matteus, Bruksg. 27:
Fam.gtj 15 M Lindström. Rådslag, avslut.
Huskvarna Tegnér. 8: Hm 15 P Gustafsson
Kinna Den gode Herdens förs., Näsgatan 2
(Pingstkyrkan): Gtj 14 H Vestergård
Kristianstad Gratia Dei: Hm 11 J-E Appell
Kungälv Kvarng. 8: Hm 15 S Eriksen
Lund S:t Markus, Biskopsg. 10: Gtj 11
L Artman
Oskarström S:t Gabriels koin., Mariakyr-
kan G:a Nissastigen 65: Hm 11 B Ådahl
Ravlanda Lutherstiftelsens gudstjänstge-
menskap, G:a skolan: Gtj 16 J-E Appell
Skara Missionsprovinsen, Betaniakyrkan,
Vasagatan 10: Hm 10 J Ådahl
Uddevalla Mariakyrkan, Sommarhemsv. 4:
Hm 10 S Eriksen
Växjö Kyrkl. förb., Torpbacken 3: Gtj 10
(Obs!) P Gustafsson

PINGSTDAGEN

Alvesta Helga Trefaldighets förs., Storgatan
36: Hm 10 S Appell
Borås Johannes förs., Gustav Adolfsg. 7:
Hm 10 R Imberg
Emmaboda S:t Andreas förs., Södra v. 22:
Sånggtj 11 E Ångdahl
Fridafors kyrka Gtj 16 J-E Appell
Göteborg Immanuel förs., Glöstorpsv. 49:
Hm 11 N Olsson, J Birgersson;
9/6 Annandag pingst 18 Gtj N Olsson
Göteborg Lutherstiftelsen, Ekmansgatan 3:
Hm 11 T Johansson, C S Block
Kinna Den gode Herdens förs., Näsgatan 2
(Pingstkyrkan): Hm 14 R Imberg
Kristianstad Gratia Dei: Hm 11 J-E Appell;
9/6 Vesper m pred 18 (Obs!) R Johannessson
Lund S:t Markus, Biskopsg. 10: Hm 11 M
Lindström
Pajala Korpilombolo gtj.gem., Masugnsv.
14: Hm (tid: se kyrktoget.se), A Alapää
Uddevalla Mariakyrkan, Sommarhemsv. 4:
Gtj 10 J Ådahl; 9/6 Gtj 15 A Eliasson
Växjö Kyrkl. förb., Torpbacken 3: Gtj 11 P
Gustafsson

HELIGA TREFALDIGHETS DAG

Alvesta Helga Trefaldighets förs., Storgatan
36: Hm 10 J Brandt Erlandsson
Borås Johannes förs., Gustav Adolfsg. 7:
Hm 10 G Andersson
Emmaboda S:t Andreas förs., Södra v. 22:
Hm 15 J Brandt Erlandsson
Fridafors kyrka: Gtj 11 J-E Appell. Lunch.
Föredrag T Johansson, pred. P Gustafsson
Göteborg Immanuel förs., Glöstorpsv. 49:
Hm 11 G Skilling
Göteborg Lutherstiftelsen, Ekmansgatan 3:
Gtj 11 C S Block
Helsingborg S:t Matteus, Bruksg. 27: Hm
15: A Karlgren
Huskvarna Tegnér. 8: Hm 15 A Eliasson
Kinna Den gode Herdens förs., Näsgatan 2
(Pingstkyrkan): Hm 14 H Vestergård
Kristianstad Gratia Dei: Hm 11 L Artman,
R Johannessson
Kungälv Kvarng. 8: Gtj 15 B Birgersson
Lund S:t Markus, Biskopsg. 10: Gtj 11 A
Karlgren
Oskarström S:t Gabriels koin., Mariakyr-
kan G:a Nissastigen 65: Hm 11 B Ådahl
Skara Missionsprovinsen, Betaniakyrkan,
Vasagatan 10: Hm 10 J Ådahl
Uddevalla Mariakyrkan, Sommarhemsv. 4:
Gtj 10 H G Halmerius
Växjö Kyrkl. förb., se Fridafors: Kyrkodag

Lite stiftshistoria

Halländskt kyrkoliv omkring år 1700 (IV)

Fortsättning från nummer 1 2025

En dansk kyrkosed, som hallänningarna vill behålla

Vid tiden för sekelskiftet 1700 hade svensk gudstjänstordning i stort sett genomförts över allt i "de erövrade provinserna", och några speciellt danska kyrkobruk förekom ej mer. Det är egentligen bara på en punkt, som Dahlberg får använda all sin övertalningskonst för att få svensk sed genomförd. Det gällde "barnakvinnors kyrkotagning". I Danmark ägde denna förrättning rum nere vid kyrkodörren och först efter denna ceremoni fick barnamodern komma fram och taga plats i kyrkan. I Sverige däremot skedde kyrkotagningen, när det gällde äkta hustrur, framme vid altarrunden eller "korskillnaden".

Biskop Nezelius i Göteborg installerade i okt. 1704 kyrkoherdarna Bruhn i Träslöv, Gröndell i Tvååker och Ljungh i Morup. Dahlberg var därvid följaktig; och vid visitationsstämmorna i dessa pastorat manade biskopen folket att övergå till svensk sedvänja vid "ärlige hustrurs kyrkiotagning". Denna akt borde ske "fram emot coret till ächterskapets heder", och icke nere vid dörren. Men flerstädes var församlingsborna "studsige" i denna sak, även om de för övrigt "wijsa sig hörsamme och lydige". I Morup menade några vid visitationen 1709, att kyrkoherden på platsen ensam vore upphovsman till det nya påfundet. Och prosten skriver: "Och jag tillfrågade Församlingen, om de icke hörde uppå solenne Visitationen d. 30 Octobr. 1704 aff Hög. Biscopens egen mun, att den Ceremonien för likhetens skull med alle Församlingar uppe i Landet, och efwen här i Provincien måste brukas, hwar till församlingen intet kunde näka och förklarade sig, att ingen wijdare skall sig der emot opponera, helst de nu hörde, att den förändringen är till Echtenskapets heder inrättat."

I Vinberg svarar år 1709 kyrkoherden Dalin på visitors förfrågan, att han sökt "efwen hos sig introdusera den Ceremonien att taga hustrur i Kyrckio fram i Chorskillnaden, men tre män aff Staffsinges sockn

opponerade sig och tillsworu honom att hwarken gifwa ost eller altare, om han icke deras hustrur, som alle på en gång sin Kyrckiogång begingo, wille nedher i Kyrkiodörren intaga, hwadan han förorsakades deras willie fullgiöra. Och när iag här om Församlingarne underwijste, tillsades Kyrckioherden här efter åth ingen man i det måhlet till willies göra, uthan strichte den Förordningen effter föllia, som Högw. H. Biscoppen en gång inrättat. Skulle någon för den orsakens skull dierfwas hans Rättigheten honom fråndraga, skall han wäll få den adistance, som wederböör. Och uthläfwade sig Församlingarne att willia här effter med samma förändring låtha sig åthnöija".

I vår nuvarande svenska kyrkohandbok av 1942 finns alltså ett kapitel "En moders tacksägelse", låt vara att kyrkotagningen tyvärr allt mer kommit ur bruk. Skön och innehållsrik är den bön, som sålunda alltmer sällan höres i våra kyrkor. För egen del har jag under senare tjänsteår brukat tillfråga modern, i de fall hon är närvarande vid dopet, huruvida hon skulle önska, att dopakten inledes med denna tacksägelsebön. Hon får tillfälle att i sakristian läsa den, och har alltid med tacksamhet svarat ja. Och så har dopformuläret föregåtts av den bön, som har följande lydelse: "Allsmäktige, ewige Gud, du som är allt levandes ursprung och källa. Vi tacka dig för den godhet du bevisat denna moder, genom barnet som du anförtrött åt henne att älska och att vårda. Tag, o Herre, i nåd emot den tacksägelse som hon frambär inför dig, när hon i dag med hälsa och stärkta krafter ånyo kan träda upp i din helgedom. Omslut henne med din barmhärtighet, och låt din välsignelse vila över henne och hennes hem. Helga hennes hjärta att bära dig rika frukter i tro och kärlek. Giv henne nåd att med glädje fylla sitt dyra moderskall. Bevara henne och hennes kära till evigt liv. Genom Jesus Kristus, vår Herre. Amen."

Ernst Sjöblom (1882-1961)
Införd i Julhälsningar 1957

Inför söndagen

FEMTE SÖNDAGEN I PÅSKTIDEN

Joh 15:10-17

Jesu sade till sina lärjungar: Om ni håller mina bud, blir ni kvar i min kärlek, liksom jag har hållit min Fars bud och är kvar i hans kärlek. Detta har jag sagt er för att min glädje ska vara i er och för att er glädje ska vara fullkomlig.

Glädje är ju ett positivt värdeord. Men inte all glädje är positiv: skadeglädje är till exempel något djupt negativt. Det finns osund och sund glädje. Dock, den glädje Jesus talar om är mer än sund. Det är en fullkomlig, evig glädje som Jesu vänner får ta emot, som de kan ana här på jorden men får uppleva i fullt mått först då de är hemma hos Gud i himmelen.

En Jesu lärjunge som äger denna glädje håller Jesu bud och förblir i hans kärlek, liksom Jesus håller sin Faders bud och förblir i hans kärlek. Att hålla Jesu bud är att lyssna till, helt bejaka, lita på och söka förstå mer och mer av allt Herren Jesus har sagt. Det vill säga hela Bibeln, eftersom Bibeln är Guds ord och Jesus *är* det levande Guds ord. Bibelns sanningar är en Jesu vän ständigt sysselsatt med och något man hela tiden vänder tillbaka till då man reflekterar över allt som sker. Så kan Guds nåd, sanning och liv uppfylla ens hjärta och sinne. Så växer man alltmer in i och formas av Guds rikes verklighet. Vilket visar sig i att man inte kan vara utan Jesu bud: en Jesu vän och lärjunge hör samman med dem.

Söndagens evangelium är fortsättning på liknelsen, där Guds folk liknas vid grenar på ett vinträd där Jesus är vinträdets stam. I liknelsen står det bland annat att Ordet som Jesus talat gjort lärjungarna rena. Guds ord om Guds nåd i Jesus gör alla som tar till sig ordet rena, heliga i Guds ögon. De hör den helige Jesus till, de omsluts av Hans helighet.

Så fortsätter Jesus: *Detta är mitt bud, att ni ska älska varandra så som jag har älskat er.* Jesu bud, Bibelns ord, är den sanna kärleken. Den kärleken är inte en instruktion om hur man ska bete sig. Den *är* Jesus som dog för oss på korset, som offrade sig helt för att vi skulle få leva. Det är den sanna, gudomliga kärleken.

Kärlek är ett mycket missbrukat ord. Ofta kallas sådant för kärlek som i bästa fall är yttringar av kärleken. Sexualiteten är en sådan sak. Den är en yttring av sann kärlek när den är i linje med Guds bud och sker i äktenskapet mellan en man och en kvinna. Tillgivenhet mot en svårt sjuk vän kan vara ett uttryck för kärlek. Men om tillgivenheten yttrar sig i att man vill hjälpa den sjuke vännen att dö en för tidig död genom så kallad aktiv dödshjälp är det motsatsen till Guds kärlek, för Guds kärlek är liv, inte död: Jesu kärlek handlar om hur Han gav sitt liv för att vi skulle få leva.

Hur ska då vi i oss själva orena varelser kunna älska som Jesus älskar oss? Vi går tillbaka till liknelsen om vinträdets Jesus och Jesu bud som Han kallar oss att hålla. Tro på Jesus, detta att lita på välsignelsen av hans offerdöd och uppståndelse från de döda, visar sig i att du vill känna och följa hans bud. Så hör du Jesus till. Då är du andligen inympad i Jesu kropp. Då lever du av hans kärlek. Då visar Jesus kärlek genom dig som hör honom till.

Men varför säger Jesus: "Ingen har större kärlek än de som ger sitt liv för sina vänner"? Är inte det speciella med kristendomen att man också ska älska sina fiender? Visst skall man älska sina fiender, och det står inte i Johannes evangelium att man inte ska göra det. Men först av allt älskar en kristen sina vänner i Kristus som man av Guds Ande är förenad med. Guds folk drivs av Jesu självutgivande kärlek, som verkar i alla som genom dopet och tron på Honom är förenade med Guds eget liv, alltså dina medkristna i Kristi kyrka.

Så vet vi hur svårt det kan vara att älska dem man möter ofta. Jesu vänner i de första kristna församlingarna levde i en tät gemenskap vilket därför skapade påfrestningar. De behövde höra vår Frälsares förmaning att älska sina medkristna vänner. Det är ju lätt att säga: "Som världsmedborgare älskar jag nödli-

dande i fjärran länder." Men sådant tal rymmer ofta lite kärlek, för jag har ju ingen relation till dem jag talar om. Biblisk kärlek är inte stora ord utan tacksning. Det är handling i relationer. Och den kärleken har alltså sin källa i Jesus Kristus och hans självutgivande kärlek till oss som fullbordades då han gav sitt liv för oss på korset.

Det är inte en kärlek vi tar emot genom eget beslut. Omvänd kristen blir man av Guds nåd och kraft. Jesus säger ju: *Ni har inte utvalt mig, utan jag har utvalt er och bestämt er till att gå ut och bära frukt, och er frukt ska bestå. Då ska Fadern ge er vad ni än ber om i mitt namn. Och det jag befäller er: att ni ska älska varandra.*

Alltså: Den sanna kärleken är ett flöde i Guds rikes verklighet som Jesu vänner får leva i, ett flöde som är Gud själv och som Han råder över. Det är en organisk gemenskap där de som ingår i den utför Guds verk, bär Guds rikes frukt. Detta kärleksflöde är inget slutet system. Den kärleken bär frukt som kommer många till godo. Den är öppen, varm och inbjudande så att den kan föra de som inte känner Jesus närmare honom, och, om allt går väl, omvända dem och ge dem tro på Jesus. Då blir de kärlekens frukter. "Se hur de älskar varandra", sade man om de första kristna. Inte: "Se hur de älskar alla människor", utan just: "Se hur det älskar varandra." Det ledde till att många kom till tro på kärlekens källa Jesus Kristus.

Jesu säger också: *"Ni är mina vänner, om ni gör vad jag befäller er. Jag kallar er inte längre tjänare, för tjänaren inte vet vad hans herre gör. Jag kallar er vänner, för jag har låtit er veta allt som jag har hört av min Far."* Jesu lärjungars tjänst i Guds rike innefattar kunskap om vad Guds rike är. De är förenade i tro på ett och samma evangelium, på samma Jesu bud, på sanningar som Gud delar med de sina. Detta bör du betänka som bibelkristen. Du har kunskap om det allra viktigaste en människa kan veta. Du känner i tro världens Herre. Du vet vad Han vill, vad Han gjort, gör och skall göra för att vi ska bli frälsta till ett liv med Honom. Och denna kunskap är något som präglar hela dig, alla dina relationer, alla livsval, hela din syn på tillvaron och på framtiden. Denna kunskap delar du med

KRISTI HIMMELSFÄRDS DAG

Luk 24:49-53

GLÄDJEN ÖVER KRISTI HIMMELSFÄRD

I. Vilka orsaker har vi till sådan glädje?

Dagens evangelium berättar att Jesus lämnade jorden och återvände till himlen. Hans lärjungar kunde inte längre se Honom. Lärjungarna tänkte redan tidigare att Jesus lämnat dem för att inte komma tillbaka. Det var när Han gick in i lidandet och döden. De var mycket ledsna. De hade inte förstått vad som skulle ske. Men Kristi uppståndelse förändrar allt. Lärjungarna fick möta Jesus och vara tillsammans med Honom. De första lärjungarna fick löften av Herren Jesus. Till dem säger Jesus: "Jag ska sända er vad min Far har lovat."

I Jesu avskedstal till sina lärjungar säger Jesus enligt Joh 14:26: "Hjälparen, Den Helige Ande, som

dina syskon i tron: Tillsammans tjänar vi i Kristi kyrka för att detta Guds rådslut skall förverkligas. De som inte är Jesu vänner är inte med i detta arbete. De famlar omkring utanför. De har kanske spridda kunskaper om delar av Guds rådslut, men de lever inte i den verkligheten.

Vi ska alltså veta att vi av nåd har fått något oändligt gott, som vi får dela med oss av till dem som ännu inte är Jesu vänner: det kristna evangeliet. Något helt grundläggande i den verkligheten är att du som är Jesu vän behöver Guds nåd lika mycket som din nästa som inte känner Gud. Så får vi be för att vår nästa skall vilja veta mer om evangeliet, inse att denne behöver det och att Guds Ande ska ge vår nästa tron på evangeliet. Så får vi också i glädje gå in i Guds kärleks tjänst genom att arbeta för att vårt eget kristenliv ska väcka en längtan hos medmänniskorna att lära känna vår kristna tro. En längtan, inte att se upp till oss, utan efter att få lära känna Jesus, i vars namn och blod vi äger syndernas förlåtelse, liv och evig salighet hos Gud och så kan tjäna honom i kärlek och i en salig glädje. Amen.

Patrik Toräng

Fadern skall sända i mitt namn." När det gäller vardagliga jordiska ting och andliga ting, behöver vi människor hjälpa varandra. Men så mycket mera behöver vi Guds hjälp. Snart skall vi fira pingst. Löftet från Jesus blir verklighet. Hjälparen skall lära lärjungarna allt och påminna dem om vad Jesus har sagt dem. Han skulle vara med dem så att de kunde förbli i tro. I dagens text läser vi: "Men ni skall stanna här i staden tills ni har blivit rustade med kraft från höjden." Tyvärr räknar många människor inte med någon sådan kraft därför att de lever utan tro på Gud. Men de som tar emot kraft från Herren kan vittna om detta. Således kunde de första lärjungarna glädjas över Kristi himmelsfärd på grund av löftet och det hopp de ägde. Men hur kan kristna nu glädjas över himmelsfärden? Först och främst vet de att Jesu uppståndelse är en historisk verklighet. Detta har avgörande betydelse för deras tro. Kristi uppståndelse vittnar om Hans seger över synd, död och satan. Uppståndelsen och himmelsfärden vittnar om Herrens makt. Jesus säger enligt Matt 28:18: "Jag har fått all makt i himlen och på jorden."

Jesu lärjungars glädje är en glädje över Jesu härliga seger och Hans stora makt. Vägen går från förnedring till härlighet. Vilken tid lärjungar än lever på får de löftet om Den Helige Ande. Det blir glädje hos dem över både detta och det därmed förenade hoppet. De är aldrig ensamma. När så många i dag är ensamma på olika sätt, behöver de ta till sig löftet från Jesus. Herren skall vara med dem alla dagar under deras liv här. Han är god. Löftena är stora och Herrens handlande är gott. Han bevisar oss sin nåd.

II. Hur skall en människa ta emot den glädjen?

Herren vill att alla skall äga glädjen över Hans löften, över himmelsfärden, över det givna hoppet osv. Det är viktigt för att likna de första lärjungarna. Om dem berättas det: "De tillbad Honom." Sådant kommer inte av sig själv. Detta hör samman med tacksamheten och glädjen och tron. Skall människor kunna ta emot glädjen över Kristi himmelsfärd, så behöver de tron. Utan tro får Kristi himmelsfärd ingen mening för människor. Med tro blir

TEXTLÄSNINGAR

1983 års Evangeliebok

FEMTE SÖNDAG I PÅSKTIDEN

Rubrik: Växande i tro

GT-text: Jer 17:5-8

Epistel: Gal 5:16-24

Evangelium: Joh 15:10-17

Psaltarsalm: 98:1-9 alt. 146:1-10

2003 års Evangeliebok

FEMTE SÖNDAG I PÅSKTIDEN

Rubrik: Att växa i tro

GT-text: Hos 14:5-9

Epistel: 1 Joh 3:18-24

Evangelium: Joh 15:10-17

Psaltarsalm: 98:1-8

1983 års Evangeliebok

KRISTI HIMMELSFÄRDS DAG

Rubrik: Herre över allting

GT-text: Ps 110:1-4

Epistel: Apg 1:1-11

Evangelium: Luk 24:49-53

Predikotext ur breven: Ef 1:17-23

Psaltarsalm: 47:2-10 alt. 110:1-7

2003 års Evangeliebok

KRISTI HIMMELSFÄRDS DAG

Rubrik: Herre över allting

GT-text: Jes 61:10-11

Epistel: Apg 1:1-11

Evangelium: Luk 24:49-53

Predikotext ur breven: Ef 1:17-23

Psaltarsalm: 110

1983 års Evangeliebok

SÖNDAGEN FÖRE PINGST

Rubrik: Kristus och Anden

GT-text: 5 Mos 31:6-8

Epistel: Rom 8:31-39

Evangelium: Luk 11:11-13

Psaltarsalm: 33:12-22 alt. 27:7-14

2003 års Evangeliebok

SÖNDAGEN FÖRE PINGST

Rubrik: Hjälparen kommer

GT-text: 5 Mos 31:6-8

Epistel: Rom 8:31-39

Evangelium: Joh 16:23-33

Psaltarsalm: 33:18-22

1983 års Evangeliebok

HELIGA TREFALDIGHETS DAG

Rubrik: Fadern, Sonen och Anden

GT-text: 5 Mos 6:4-9

Epistel: Rom 11:33-36

Evangelium: Matt 28:16-20

Psaltarsalm: 99:1-9 alt. 46:2-12

2003 års Evangeliebok

HELIGA TREFALDIGHETS DAG

Rubrik: Gud – Fader, Son och Ande

GT-text: 2 Mos 3:1-15

Epistel: Rom 11:33-36

Evangelium: Matt 28:16-20

Psaltarsalm: 113:1-6

Kristi himmelsfärd insatt i sitt rätta sammanhang och får för dem sin rätta betydelse. Tro och glädje hör ihop. Det är fråga om den inre glädjen. För att människor skall kunna få tron och behålla den behövs ledning av Hjälparen. Alltså behöver människor lyssna till vad Han har att säga. De behöver lyssna till Guds Ord. De behöver erfara att detta talas till just dem. De behöver vara helt uppriktiga inför det som de får höra. De skall bry sig om både det som blir lärt dem om deras synder och om att de har en stor Frälsare som har gått i döden för dem och genom den. Allt är försonat på grund av det som Gud genom sin frälsningsplan har utträttat genom och i Jesus. Blir det en riktig öppenhet för Guds Ande, så kan det bli en glädje över Kristi himmelsfärd och en glädje helt och fullt i tron. Med tacksamhet får trons människor ta emot glädjen från Gud. Den är en av de många gåvor som Gud ger. Tro, hyllning och tillbedjan hör ihop med glädjen över Kristi himmelsfärd.

III. Hur yttrar sig den glädjen?

Jo, på flera sätt! Att vara tacksam över det Frälsaren gör, det är också att ta emot i hjärta och liv Jesu välsignade händer. Med stor tacksamhet och glädje får vi i varje gudstjänst ta emot Herrens goda välsignelse. Så många gånger som prästen läst och önskat Herrens välsignelse över oss! Det stod i texten om lärjungarna att de vände tillbaka till Jerusalem i stor glädje. Var de skulle och ville vara i Jerusalem vet vi också, nämligen i templet. Där prisade de Gud. Gemenskapen med Gud och den inbördes gemenskapen behövde de. Förutsättningen för att Din glädje skall yttra sig är att Du står i ett rätt förhållande till Gud och Hans Ord. Då får Du hämta allt ur Hans hand. Hos Honom vill Du söka förlåtelse för Dina synder. Av Honom får Du ta emot upprättelse. Du vill söka kraft till att följa Bibelns Ord. Av kärlek och med glädje vill Du göra det. Glädjen yttrar sig i att Du mycket, ofta och gärna vill komma till Herrens hus, om det är möjligt för Din hälsa. Är Du sjuk och inte kan komma, saknar Du gemenskapen med Gud och människor i Guds hus? Då får Du bedja där Du befinner Dig och vara stilla vid Guds Ord. Både hemma och i Guds hus får glädjen över

SÖNDAGEN FÖRE PINGST

Luk 11:11-13

Söndagen före pingst är liksom en bro som kopplar samman *Kristus och Anden* (dagens ämne). Det ena brofästet är *Kristi himmelsfärds dag* – kronan på Kristi verk. Om uppståndelsen kan sägas vara Faderns ja till det verk Sonen fullbordat på korset, kan himmelsfärden sägas vara Faderns *amen* och därmed just kronan på verket. Det andra brofästet är *Pingstdagen* – frukten av Kristi verk. Den första frukten av Kristi fullbordade verk är just det som är pingstens firningsämne: Den helige Andes utgjutande.

Men löftet om Anden som gavs på Kristi himmelsfärds dag och uppfylldes på Pingstdagen, gällde inte bara där och då. Det gäller också här och nu. Jesu ord i dagens evangelium är därför ett ord till varje

Kristi himmelsfärd uttryckas i bön och lovsång. Är det möjligt att vara tillsammans med dina medkristna är detta stort. Samvaron med Gud är den allra viktigaste. Glädjen över Kristi himmelsfärd riktar tankarna både bakåt och framåt.

Bakåt genom Jesu egna ord på korset: "Det är fullbordat." För Dig har allt skett. För alla har det skett. Framåt genom att Kristus är på sin härlighets tron, och där ber Han för Dig. Framåt genom att Han skall komma tillbaka hit för att döma levande och döda. När Frälsaren har utträttat allt för Dig, är det nödvändigt att Du och jag prövar oss inför Guds Ord. Finns glädjen i Ditt hjärta över Guds Ord och över Kristi himmelsfärd? Låter vi Den Helige Ande hjälpa oss? Har vi inte den sanna glädjen, behöver vi låta Den Helige Ande hjälpa oss till den. Omvändelsen först en gång och sedan en daglig omvändelse är nödvändig. En sann kristen vill kämpa trons goda kamp. Frestelserna till tröghet samt olika synder och den gamle ormens envishet gör sig ofta påmind. Men Herren är starkare. Glädjen över Kristi himmelsfärd får Du vara mån om att bevara. Låt Herren hjälpa Dig och bevara Dig i livet och ända in i himmelen! I Jesu namn. Amen.

Anders Hjalmarsson

människa som hör eller läser dem: "Finns det någon far bland er som ger sin son en orm när han ber om en fisk? Eller en skorpion när han ber om ett ägg? Om nu ni som är onda förstår att ge goda gåvor till era barn, hur mycket mer ska då inte er Far i himlen ge den helige Ande åt dem som ber Honom?"

Om Andens gåva och dess koppling till Kristus handlar denna betraktelse. Dagens tema får också bli betraktelsens tema.

KRISTUS OCH ANDEN

Att den helige Andes ges oss, har sin enda grund i Kristi fullbordade verk.

På lövhyddohögtidens sista dag ropade Jesus: "Om någon är törstig, kom till mig och drick! Den som tror på mig, som Skriften säger, ur hans innersta ska strömmar av levande vatten flyta fram. Detta sade Han om Anden, som de skulle få som trodde på Honom. Anden hade nämligen inte kommit än, eftersom Jesus ännu inte hade blivit förhärli-gad" (Joh 6:37-39). Den helige Ande skulle alltså ges åt dem som trodde på Jesus. Det är sant att Anden var verksam också i gamla förbundet, alldeles som Fadern och Sonen var det. Men given så som Anden ges oss i nya förbundet, var Han inte. Utgjuten i alla trognas hjärtan blev Anden först när Jesus hade förhärligats. Det som inte hade skett med Jesus då Han vid lövhyddohögtiden inbjöd alla andligt törstiga att komma till Honom och dricka, det har nu skett. Vi kan se tillbaka på ett i alla stycken fullbordat frälsningsverk. Att vår Far i himlen nu kan ge den helige Ande åt alla som ber Honom, har alltså sin enda grund i Kristi fullbordade verk.

Genom sin lydnad intill döden på korset har Jesus utstått våra synders straff och skaffat oss den rättfärdighet som gäller inför Gud. Genom sin uppståndelse har Han blivit med kraft bevisad vara inte bara Guds Son (Rom 1:4), utan också den som i sin död verkligen har förlöslat, förvärvat och vunnit oss ifrån alla synder, ifrån döden och djävulens våld. Genom sin himmelsfärd har Han intagit platsen på Faderns högra sida, varifrån Han utdelar de dyrbaraste gåvor. Och den främsta av dem alla är den helige Ande.

Den helige Ande ges oss genom de av Kristus givna nådemedlen.

När vi bekänner vår kristna tro och kommer till tredje artikeln, säger vi oss tro inte bara på den helige Ande, utan också på en helig, allmänlig kyrka. Det finns alltså ett samband mellan Anden och kyrkan, men vilket? Kyrkan – här *Kristi* kyrka – finns överallt där Guds Ord blir predikat rent och klart och rätt delat i lag och evangelium, och där dopet och nattvarden förvaltas enligt Jesu instiftelse. Genom dessa nådemedel är det som Anden ges oss. I nådemedlen bor Anden *ibland* oss, och genom dessa vill Han bo *i* oss och ge oss allt vi behöver för att komma till Kristus och bli bevarade hos Honom till evigt liv. Vi kan därför inte ha med Anden att göra, om vi inte har med nådemedlen att göra. Det är sant att *Anden* är överordnad nådemedlen och kan verka också utanför dessa, om och när det behagar Honom. Men *vi* står inte över nådemedlen utan är bundna vid dessa, om Anden ska kunna ta sin boning i våra hjärtan och där börja ett gott verk och fullborda det till Kristi Jesu dag (Fil 1:6).

Att medvetet förakta och försumma nådemedlen är därför att ställa sig vid sidan om den helige Ande och därmed gå miste om det goda verk Han vill utföra hos oss. Men den som aktar nådemedlen högt och ständigt håller till vid dessa andliga livskällor, för den människan är hjärtat öppet för Anden att där bo och verka. Men också bönen har här sin givna plats. Jesus säger ju att Hans Far i himlen ger den helige Ande åt dem som *ber* Honom. Ja, när vi brukar Guds ord, vare sig vi hör det i kyrkan eller läser det hemma, och när vi söker oss till nattvardsbordet, ska vi göra det med just *bön*: ”Giv oss, o Gud, din Ande god, som på din väg oss leder.” Men för att inte bedröva Anden genom ”all bitterhet, häftighet och vrede, allt skrikande och smädande och all annan ondska” (Ef 4:30), gäller det att också *botfärdigt* bruka nådemedlen, det vill säga under uppriktigt syndabekännelse och bön om förlåtelse och hjälp mot synden.

När den helige Ande ges oss, leds vi till Kristus.

Kännetecknande för den helige Ande är att Han talar varken *om* sig själv eller *av* sig själv. ”Han ska

förhålliga *mig*”, säger Jesus, ”för Han ska ta av det som är mitt och förkunna för er” (Joh 16:14). Ja, Andens allt överskuggande uppgift är att vittna om *Kristus*. Genom att göra Ordets bild av Honom levande för våra hjärtan, vill Anden hjälpa oss både att *komma* till tro på Kristus och att bli *bevarade* i denna tro till evigt liv. Men då måste Han först få visa oss att vi *behöver* Kristus eller väcka törst efter Honom. Och det behövs. Visst törstar människorna. De förstår att något fattas dem men vet inte *vad*. Därför söker de sig från den ena till den andra av världens brunnar. Någonstans hoppas de finna det vatten som ger deras själar den rätta tillfredsställelsen. Men vilka brunnar de än söker upp, gäller om dem alla att de är ”*usla* brunnar som inte håller vatten” (Jer 2:13). Världens brunnar bara ökar törsten.

Endast Han som säger: ”Om någon är törstig, kom mig till mig och drick!” kan göra själen i sann mening tillfreds. Ska den helige Ande kunna leda oss till Kristus, måste Han alltså börja med att väcka törst efter Honom. När Anden ges åt en människa, söker Han därför genom Ordet visa henne att den djupaste orsaken till själen otillfredsställelse är hennes inför Gud obekända och ouppklarade synder. Får det ske, då ska hon också förstå att det är Kristus som kan stilla själens törst. Men Anden vill inte bara *visa* henne på Kristus utan också *leda* henne till Honom. Och väl är det, för hon kan inte själv komma till Honom eller tro på Honom. Genom att göra *evangelium* levande för hennes hjärta leder Anden henne till Kristus. Ordet om Honom och det verk Han fullbordat också för henne, blir för själen som vatten för den törstige. Hon hör och läser och tänker på det med samma begär som den törstande tar emot vattnet som räcks honom. Hon är vid källan och dricker!

Käre läsare, må din Far i himlen – för Kristi fullbordade verks skull – genom nådens medel – som svar på din bön – ge dig sin helige Ande och du av Anden ledas till Kristus och bli bevarad hos Honom till evigt liv. Amen.

Jan-Erik Appell

HELIGA TREFALDIGHETS DAG

Matt 28:16-20

Texten utgörs av Jesu dop- och missionsbefallning som han gav sina apostlar och därmed hela sin kyrka omedelbart före sin himmelfärd. Vi stannar inför ämnet:

DET STORA UPPDRAGET SOM KRISTUS GIVIT SIN FÖRSAMLING

1. Vad är grunden till detta uppdrag?

Grunden är denna: ”Mig är given all makt i himmelen och på jorden.” Så kan bara Gud tala. Ingen annan kan komma med ett sådant anspråk. Och han som här talar är också sann Gud, född av Fadern i evighet. Makten över allt är något som tillkommer honom från begynnelsen. Men då han lät sig födas här på jorden såsom sann människa avstod han frivilligt från bruket av denna makt. För vår frälsnings skull gjorde han det, för att kunna vandra ödmjukhetens, utblottelsens och lydnadens väg till kors och död. ”Därför” – säger aposteln i Fil 2 – ”har ock Gud upphöjt honom och givit honom det namn som är över alla namn, för att i Jesu namn alla knän skall böja sig, deras som är i himmelen och deras som är på jorden och deras som är under jorden och för att alla tungor skall bekänna, Gud Fadern till ära, att Jesus Kristus är Herren.”

Makten hör Kristus till. Men det är en makt av helt annat slag än denna världens mäktige äger. Den har inte något med yttre tvång och våld att göra. Det är den frälsande kärlekens makt, en makt som har sin grund i Jesu försoning, i hans vilja att göra människor saliga för tid och evighet. Det är en makt som förmår omskapa människohjärtan och väcka tro och kärlek.

Det är trösterikt för Jesu lärjungar och vänner att tänka på att det är han som har makten. Nog kan det ofta se ut som om det i stället vore ondskans makter som skulle segra, både i deras eget liv och i världen. Nog kan frestelserna ibland verka så svåra som skulle de omöjliga kunna övervinnas. Nog kan den jordiska nöden mången gång vara sådan att det synes som om ingen räddning vore möjlig. Och nog kan

själens nöd stundom växa till en sådan höjd att intet hopp om frälsning verkar finnas. Men Jesus har dock makten att rädda och frälsa allt till ett gott slut. Vi ser det inte alltid nu. Men en gång skall hans makt bli uppenbar, både för hans vänner och hans fiender. Kristus har makten. Därför kan han ge sin församling det stora uppdraget.

2. Vad innefattar detta uppdrag?

Det sägs klart och tydligt i texten: "Gå ut och gör alla folk till lärjungar." *Alla folk.* Här finns inga begränsningar. Han som är hela världens Frälsare, han som borttager världen synd, vill att alla skall få *höra* det glada budskapet – och inte bara höra det utan verkligen få del i den frälsningens gåva som evangelium utlovar.

Kristi församling har alltså fått uppdraget att gå ut till alla folk – inte i första hand för att hjälpa dem i detta livets omständigheter – inte i första hand för att avhjälpa den jordiska nöden – utan för att göra dem till lärjungar hos Jesus. Ty den värsta nöden är ju att vara utan Frälsaren. Och den största och viktigaste gåvan man kan räkna människor är ju evangeliet om Jesus Kristus och det som han har gjort för oss. Visst är det en kristen uppgift också att bistå medmänniskan i hennes jordiska behov. Det är en viktig och angelägen uppgift, där man inte får dra sig undan sitt ansvar. Men "människan lever ej blott av bröd, henne Guds Ord måste nära". Församlingens huvuduppgift är att gå ut till människorna med det levande ordet från Gud för att Guds Ande med detta Ord måtte kunna hjälpa dem till tro och lärjungaskap.

3. Hur skall detta uppdrag utföras?

Inte heller här har Herren Jesus lämnat de sina i ovisshet. Här har inte överlåtit åt dem att fundera ut metoder och medel för att utbreda hans rike, utan han har givit en tydlig och klar anvisning om hur det skall gå till: "Döpa dem i Faderns och Sonens och den Helige Andes namn, lärande dem att hålla allt vad jag har befällt er."

Döpa dem. Dopet är det grundläggande. Det är genom detta nådemedel en människa blir kristen. Att döpas i Faderns och Sonens och den helige Andes namn, det betyder att människan kommer i gemenskap

med den treenige Guden. Gud blir hennes Fader och hon hans rätta barn som han har omsorg om. Guds Son blir hennes Frälsare och hon får del i allt vad han förvärvat och vunnit. Den helige Ande blir hennes hjälpare och ledsagare på salighetens väg.

Lärande dem. Dopet måste få en fortsättning genom undervisning i kristendomens huvudstycken, kristen fostran i hem och församling, så att den döpte får hjälp att hålla fast vid dopets Gud och komma allt mer in i gemenskapen med honom genom eget bruk av Guds Ord, bönen och den heliga nattvarden.

4. Det stora löftet som Jesus har knutit till detta uppdrag.

Fastän han som gav uppdraget var den som har all makt i himmel och på jord, och fastän de fick mäktiga medel i sin hand till att utföra det: ordet och sakramenten, så måste nog ändå apostlarna ha fyllts av bävande inför denna väldiga uppgift. Hur skulle det gå? Men det som fick dem att med frimodighet gripa sig an verket, det var helt visst löftet som den Uppståndne gav dem: "Se, jag är med er alla dagar intill tidens ände." De var inte lämnade åt sig själva. Jesus var med dem.

Ännu i dag ger Herren inte bara uppdraget utan också löftet. Även nu är han med de sina, när de går ut med budskapet om honom. Därför kan det bli framgång. Därför kan hans tjänare hålla ut även när det är mörkt och motigt. Jesus är med. Och det är inte de utan han som för det stora verket till seger. Ty segra skall det till sist. Det skall segra hos den enskilde. "Han som i er har begynt ett gott verk, han skall också fullborda det intill Jesu Kristi dag" (Fil 1:6). Och det skall segra i stort. En gång skall där samlas inför den himmelska tronen "en skara ur alla folkslag och stammar och folk och tungomål" (Upp 7:9).

Herren vill ha dig med i den frälsta skaran. Och Herren vill ha dig med i arbetet på hans rikets utbredande här på jorden. Men skall du kunna vara med i detta, så behöver du själv verkligen vara en lärjunge hos Jesus, höra samman med honom i levande tro, ha gemenskap med honom i ord och sakrament. Uppdraget som Herren har givit sin församling är inte bara ett uppdrag att du skall göra något för andra. Det är en maning att först och

Officiellt

Tillsatta tjänster

Km i Kind fr 27/1: km Kristina Grahns, Huddinge.

Km i Falkenberg, Torup, fr 1/4: km Josefin Dahlgren Hellström, Ljungby, Sunnerbo kontrakt, Växjö stift.

Km i Särö fr 1/5 2024: VDM Gunnilla Jutvik, Onsala.

Km i Falkenberg, Vessige-Okome, fr 15/5: km Åsa Carmesund, Hök.

Vik km där 50 % 1/2 – 30/9: fd kh Anders Björnberg, Falkenberg.

Km i Lilla Edet fr 20/5: km Christer Borg, Särö.

Tjänstledig 1/6 2025 – 31/5 2026: km Thomas Lindh, Falkenberg. Vik km i Falkenberg, Skrea, 40 % denna tid: fd kh Christoph Franke, Falkenberg, och 30 % samma tid: fd kh Per Warnholtz, Falkenberg.

Km i Romelanda fr 25/8: km Anders Julander, Solberga.

Avslutad tjänst

30/4 2024: km Christer Borg, Särö.

Avgång med pension

Fr 1/1 2025: km Ciccie Pernveden Malm, Särö.

Lämnar stiftet

Km Patrik Lifvergren, Göteborgs Domkyrkopast, skall bli km i Alingsås fr 12/5.

Avlidna

Avliden 11/4: docent Rune Söderlund, Lund, f 1944. Docent i teologi och religionsvetenskap vid Lunds universitet. Ej prästvigd.

Avliden 22/4: fd kh i Partille Jan Ohlson, Sävedalen, f 1934. Prästvigd 1958, missiv till Lundby och Örgryte 1958, missionär i Rhodesia 1962, kadj i Johanneberg 1966, km i Partille 1968 och kh där 1972-1999.

främst för egen del leva i ditt dop och ständigt på nytt taga emot frälsningens evangelium. Du får bedja Herren om nåd och hjälp att kunna göra det. Då kan du också bli ett redskap i hans hand till gagn för dina medåterlösta. Då kan du också ha hoppet att en gång få vara där Kristus är i härlighet. Amen.

Lars-Olof Johansson
1938-2022
GST juni 1992

Turkiet fick sin förste lutherske biskop

På passionssöndagen, den 6 april, 2025 vigdes för första gången en luthersk biskop för Turkiet. Den nye biskopen heter *Feymi Madjirov* och leder *Istanbul Lutherska Kyrka*, som består av fem turkiskspråkiga församlingar, varav tre i Turkiet och två i grannlandet Bulgarien. I Bulgarien verkar dock samfundet under namnet *Bulgariens Evangelisk-Lutherska Kyrka*. Den fick så sent som 2024 observatörsstatus i *International Lutheran Council*, en konservativ global luthersk samarbetsorganisation, där även Missionsprovinserna i Sverige ingår.

Biskopsvigningen leddes av Ingermanländska kyrkans biskop *Ivan Laptev*, assisterad av det finländska Missionsstiftets biskop *Juhana Pohjola*, som för närvarande också är ordförande i *International Lutheran Council*, samt biskop Hans Jönsson från Lettland. Biskopsvigningen hölls på historisk mark, i staden *Adana* i den sydöstra delen av landet, inte långt ifrån aposteln Paulus hemort Tarsus! Vigningsmässan hölls också i S:t Pauli katolska kyrka.

Från Ingermanländska kyrkan påminner man också om Turkiets gamla kristna historia: "Det moderna Turkiets område har haft en extremt rik kristen bakgrund sedan det första århundradet e.Kr. Det var i staden Antiokia som namnet "kristen" först dök upp. Nya testamentet innehåller Galaterbrevet, Efesierbrevet och Kolosserbrevet. De sju kyrkorna i Uppenbarelseboken låg i detta område. Polykarpus, biskopen av Smyrna, dog som martyr där omkring 155 e.Kr. De första sju ekumeniska koncilerna hölls där.

År 1709 sände Sverige den förste lutherske prästen till Konstantinopel. År 1741 beslutade Sveriges riksdag att samla in pengar för att bygga en kyrka i Istanbul. Medel för ändamålet samlades också in i Tyskland och Finland. Kyrkan byggdes i den svenska ambassadens trädgård år 1748. Efter 1884 stod den svenska regeringen inte längre för kostnaderna för kapellet och prästlönen. Finska bröder och syst-

rar har stött lokalförsamlingen sedan 1970-talet och fortsätter sin tjänst ännu idag. I början av detta århundrade registrerades Istanbul Lutherska Kyrka av den turkiska staten. Efter ett tag anslöt sig ett antal turkisktalande församlingar i Bulgarien till kyrkan." (källa: Ingermanländska kyrkan)

Biskop Madjirov studerade ursprungligen teologi vid ett presbyterianskt seminarium i Bulgariens huvudstad Sofia, och tog examen 1999. Senare studerade han luthersk teologi under den finske pastorn *Risto Soramies*, som senare blev den förste biskopen i det finska Missionsstiftet. Vid Madjirovs biskopsvigning i Turkiet lästes också ett brev från Soramies upp, där denne påminde om att "en biskopsvigning är Guds verk". Han påminde också om biskopens "dyrbara och heliga ansvar", som består i "att leda och stödja prästbröderna, vilket innebär att fungera som herdarnas herde". Med adress till den nyvigde biskopen skrev han: "Församlingarna som du nu leder är fulla av dödliga människor. Liksom du är också de på väg till den helige Guden. Med rent samvete och alla synder borttvagna kan de gå in i glädjen för Kristi skull. Detta är en god nyhet, som sårerna på Jesu händer predikar om." Soramies återkom i sitt brev till temat *händer*: "Såsom Kristus en gång lade sin högra hand på aposteln Johannes, så lade han idag, genom dina bröders händer, sin hand på dig och sade: 'Var inte förskräckt. Jag är den förste och den siste och den levande. Jag var död, och se, jag lever i evigheternas evigheter och har nycklarna till döden och helvetet' (Upp 1:17-18)." (källa: Missionsstiftet)

Biskop Pohjola påminde i sin tur om biskopsämbetets väsen: "Det är en kallelse till att vara tjänare, inte herre, över dina bröder i tjänsten och församlingarna. Biskopsämbetet tjänar Kyrkans enhet med Guds Ords sanning och tålmodig broderlig kärlek och vägledning."

Själv kommenterade biskop Madjirov sin vigning: "När det finns en kallelse från Gud och Kyr-

kan bejakar man den med lydnad och stor glädje å ena sidan, och man måste bäva å andra sidan. --- Så gör alla Kristi tjänare. Jag vill tjäna Hans kyrka av hela mitt hjärta alltid. --- När jag läser de citerade verserna ur Pauli brev förstår jag att jag aldrig räcker till för uppgiften i mig själv, och att jag alltid behöver Guds nåd för att fullgöra plikten. --- Jag måste likt Mose erkänna att jag i mig själv inte är välutrustad för ansvaret (2 Mos 4:10). Å andra sidan vet jag dock att styrkan som krävs kommer från Gud, och så kan jag med glädje svara Herren såsom profeten Jesaja gjorde, 'Här är jag!' (Jes 6:8)." (citat från ILC:s hemsida)

Från Sverige närvarade ELM:s missionsledare *Daniel Ringdal* vid biskopsvigningen. "Vi var cirka 20 utländska gäster och 40-50 lokala kristna som deltog i söndagens gudstjänst och glädjen var påtaglig", skriver Ringdal på ELM:s hemsida.

Biskopsvigningen skedde dagen efter en konferens, "Lutherska dagarna i Turkiet", där man samtalade om hur man kan stärka den bekännelsestroga lutherska tron i Turkiet. Temat för konferensen var ett ord ur Hebreerbrevet: "Jesus Kristus är densamme i går och i dag och i evighet." (Heb 13:8)

Anders Alapää

Evangelieboken

EB 1983

Svenska folkbibeln 2015
Psaltarpsalmer; evangelie-
böner; Bugenhagens evange-
lieharmoni; Martin Luthers
Lilla katekes, m.m.

Priser:

Enstaka ex. 100 kr/bok
Från 10 ex. 60 kr/bok

*lutherstiftelsen.goteborg
@gmail.com*

Porto och emballage tillkommer.

Bibelns inspiration och evangeliets kraft (I)

Ingermanländska kyrkans uttalande om Bibeln

Ingermanländska kyrkan har gjort ett entydigt uttalande om Bibelns ofelbarhet vid sitt kyrkomöte den 18 oktober 2024. Där bekänner den att den Treenige Guden, som i sig själv är fullkomlig sanning, bara och enbart talar sanning när han uppenbarar sanningen i de heliga skrifterna. Han har uppenbarat sig själv för människorna som ”Skapare och Herre, Återlösare och Domare”. Bibeln är helt och hållet hans ord, inte enbart deras ord om honom. Kyrkan ber i enlighet med Jesu översteprästerliga förbön: ”Helga dem i sanningen, ditt ord är sanning.” (Joh 17:17)

Denna bekännelse rör inte bara Bibelns höga andliga principer eller de centrala punkterna, som klargör frälsningsläran. Hela Bibeln är helt och hållet sann i allt som den säger. Den är korrekt, fastän vi kanske inte skulle kunna förstå allt eller inte kunna förklara allt. I deklarationen konstaterar man med kraft att ”ett förnekande av Bibelns ofelbarhet, helt eller delvis, oundvikligt leder till förnekelse av Bibelns absoluta auktoritet”. Det är också viktigt att vara medveten om att vi inte försöker föra in några av våra egna uppfattningar eller våra egna förhandsantaganden om dess sanning. Det finns ingen anledning att stödja sig på förment välmenande men konstlade förklaringsmodeller. Ändamålet helgar verkligen inte medlen. Bibeln kan själv definiera sig själv. Man behöver lära sig att lyssna till dess egen undervisning, och efter att ha lyssnat till den vara nöjd med den – och glad fortsätta färdan på salighetens väg, som den stakat ut.

Det är storartat att Ingermanländska kyrkan har visat på en modell för hur Kristi kyrka har bekänt och bekänner Bibeln som Guds ord utan några vaga om och men. Bibelns överensstämmelse med sanningen är utgångspunkt för allt, inte bara någon slutpunkt för en lång och detaljerad undersökning. Det är inte nödvändigt att först bevisa sin tro på att Gamla och Nya testaments skrifter är sanna för att ändå enkelt kunna tro just ”så som det är

skrivet”. Det är tillåtet att erkänna sin egen okunskap. Det är bättre än att tvunget försöka ”vända och vrida” på argumentationen i önskad riktning. Det behövs ödmjukhet för att inte köra fast i att högmodigt veta bäst. Det innebär ändå inte att man skulle spela ödmjuk inför dem, som ser som sin uppgift att – utan framgång – riva isär Bibeln med båda händerna.

Kyrkohistoriens undervisning om felaktig och rätt bibelsyn

I kyrkans historia finns det tyvärr exempel på hur avfallet från att Bibeln helt enkelt är sanningsenlig i det långa loppet har inneburit ett fullständigt avfall. Till en början kan det ha gått mycket bra. Lite i sänder har dock situationen glidit utom kontroll. Till sist har man avvikit långt från den rätta färdriktningen. Exempelvis erkänner många romersk-katolska forskare idag inte längre Guds ords, det vill säga Bibelns, ofelbarhet, men de är ändå helt beredda att godta en persons, det vill säga påvens, ofelbarhet ”i trosfrågor” (*ex cathedra*). Utan det erkännandet skulle de till och med förlora sitt ämbete.

I Oslo grundades i början av förra århundradet en egen teologisk fakultet för de olika väckelserörelserna (Menighetsfakulteten) som motvikt till universitetets teologiska fakultet som med rätta uppfattades som alltför liberal. I det skedet lämnade man dock frågan om Bibeln och dess sanningsenlighet mer eller mindre olöst. Under årens lopp har den uraktlåtenheten blivit till men. Konflikterna förvärrades. De började bli ohållbara. Nuförtiden torde Menighetsfakulteten redan vara en mycket värre hård för heresier än den teologiska fakulteten i Oslo. Förändringen har andligt varit synnerligen grov och brutal.

I Danmark har man kunnat notera en motsvarande utveckling. Där har man grundat Dansk Bibel Institut i Köpenhamn och Menighetsfakulteten i Århus. Båda har varit populära bland beämnelsesetrogna kristna. Den förra har hållit sig till Bibelns sanningsenlighet och riktighet, den senare har hållit sig till något slags

”grundkonservativ” bibeltrohet. För något år sedan justerade just den senare teologiska fakulteten sin ämbetssyn i enlighet med tidsandan. Vart kommer det med tiden att leda dem?

Däremot tog utvecklingen en annan riktning i den amerikanska lutherska Missourisynoden. År 1974 gick den teologiska fakulteten i Saint Louis igenom en kris av aldrig tidigare skadat slag, när merparten av dess lärare och studenter övergav sitt lärosäte i protest mot försöken att göra den akademiska undervisningen som anordnades där tydligt biblisk och luthersk. Efter denna demonstrativa utmarsch förstod de för sent att de hade blivit helt och hållet sidsteppade, och de gavs inte längre någon möjlighet att återvända och fortsätta ”precis som om ingenting hade hänt”. Det fanns ingen återvändo till det som varit. Sedermera reformerades Missouris teologiska fakultet i Saint Louis helt, och är nuförtiden en av de största lutherska fakulteterna i hela världen.

Dessa varnande och uppmuntrande exempel skall hållas i minnet. Man lär sig mycket av historien. Särskilt nu, när Finlands Teologiska Institut under kommande höst startar upp sin egen officiella teologiska utbildning enligt mönster från de andra nordiska länderna, visar det sig nödvändigt att direkt från början göra entydigt klart, vilken grundläggande hållning dess akademiska undervisning har till Bibeln som Guds ord, som evig och fullkomlig sanning.

Hur skall man då förstå Bibelns inspiration i modernismens eller postmodernismens era? Det kräver noggrannare överväganden. Det finns inga lätta svar. Ett ordentligt svar skall vi ändå söka här. I fortsättningen går jag igenom frågan brett ur olika perspektiv. Jag utgår från en tämligen vanlig och traditionell kyrklig förståelse, enligt vilken hela Bibeln som sådan bekänns som ”Guds särskilda uppenbarelse” eller som hans eget tal uttryckt på mänskligt språk. Jag utreder först därefter mer ingående, vad en sådan bekännelse innebär i praktiken.

Timo Laato, teol.dr. och fil.mag.
Nakkila

Fortsättning i kommande nummer

Deklaration antagen av Ingermanländska kyrkans kyrkomöte den 18 oktober 2024:

Tillkännagivande om Bibelns ofelbarhet

Kort sammandrag

Den tre-enige Guden, som i sig själv är Sanningen och talar endast sanning, har genom sin inspiration givit de Heliga skrifterna, genom vilka Han uppenbarat sig själv som Skapare och Herre för det vilsegångna människosläktet, och som Återlösare och Domare. De Heliga skrifterna är Guds uppenbarelse om sig själv.

Till de Heliga skrifterna hör 39 böcker i gamla testamentets kanon samt 27 böcker i nya testamentets kanon.

De Heliga skrifterna är Guds eget ord som människor, upplysta och ledda av Hans Helige Ande har skrivit. Den har en ovillkorlig auktoritet i alla frågor som behandlas i dem.

Den Helige Ande verkar tro i de kristna genom Bibelns sanning, ofelbarhet och auktoritet.

Ett helt eller delvist förnekande av Bibelns ofelbarhet leder ohjälpligt till att man förnekar Bibelns auktoritet.

De Heliga Skrifternas ursprungliga handskrifter innehöll inga fel. De synliga eller antagna olikheterna beror på missar i översättningsarbetet, den ursprungliga textens avskrifter, tolkningar eller brister i vår kunskap.

Artiklar om påståenden och förbud

Artikel 1

Vi hävdar att hela Bibeln är ursprungligt och objektivt Guds givna budskap.

Vi förnekar att Bibeln skulle vara endast ett vittnesbörd om Hans budskap, eller att det skulle bli ett budskap i någon situation.

Artikel 2

Vi hävdar att Gud som redskap för att föra fram sitt budskap använde människotungan.

Vi förnekar att vår tunga skulle vara så begränsad på grund av vår natur, att den inte skulle kunna tjäna som ett tillräckligt redskap åt den Gudomliga uppenbarelsen.

Artikel 3

Vi hävdar att Gud använde ofullkomliga människor att skriva Bibeln, vilka hade sina personliga egenheter och sitt eget sätt att skriva.

Vi förnekar att den ofullkomlighet och personliga egenhet som de människor hade, vilka skrev Bibeln, skulle ha omintetgjort Bibelns ofelbarhet.

Artikel 4

Vi hävdar att Bibeln i dess helhet till alla dess delar, varje ord ända från grundtexterna är enligt Guds ingivelse.

Vi förnekar att hela Bibeln är ingiven av Gud och ofelbar med undantag av vissa delar eller en del av Bibeln, men inte Bibeln i sin helhet.

Artikel 5

Vi hävdar att strängt taget endast texten i Bibelns originalmanuskript, (så kallade autografer) kan anses vara ofelbara, vilket kan fastställas med stor noggrannhet och i Guds försyn utifrån de manuskript som finns tillgängliga för oss. Vi hävdar också att kopior och översättningar är ofelbara till den del de troget återspeglar grundtexten.

Vi förnekar att något väsentligt element i den kristna tron skulle lida på grund av brister i grundtexternas handskrifter. Vi förnekar också att brister i dem skulle göra anspråk på Bibelns ofelbarhet som felaktigt eller irrelevant.

Artikel 6

Vi hävdar att Bibeln, ingiven av Gud är ofelbar, ytterligare att den inte leder oss fel. Den är full av sanning och pålitlig i alla frågor som den behandlar.

Vi förnekar att Bibeln skulle kunna vara på samma gång ofelbar och felande i sina påståenden. Uppfattningarna om dess ofelbarhet och felfrihet kan vara olika men ändå är de odelbara, (inte stridande sinsemellan).

Artikel 7

Vi hävdar att Bibeln i sin helhet är ofelbar, fri från alla lögn, förfälskningar och svek.

Vi förnekar att Bibelns ofelbarhet skulle begränsas till andliga, religiösa eller förlösande ämnen och inte beröra historiska eller naturvetenskapliga påståenden.

Artikel 8

Vi hävdar att ordet ofelbar är en korrekt teologisk term som betecknar Bibelns sanning.

Vi förnekar att Bibeln kan utvärderas enligt normer för sanning och villfarelse som är främmande för Bibelns syfte. Vi förnekar också att Bibelns ofelbarhet skulle reduceras genom sådana speciella egenskaper som avsaknad av modern noggrannhet i tekniska frågor, grammatiska eller stavningsavvikelser, skillnader i litterära genrer, fenomenologisk beskrivning av naturfenomen, citering av felaktiga påståenden från främlingar, användning av hyperboler och avrundande siffror i historiska materialval, fria textmaterial-sammansättningar, tematisk sammansättning av texter eller fritt citerade texter.

Artikel 9

Vi hävdar att Bibeln är enhetlig och innehållsmässigt enhällig.

Vi förnekar att de punkter som verkar felaktiga och de ännu olösta skillnaderna skulle underminera Bibelns påståenden om dess sanninghalt.

Artikel 10

Vi påstår att bekännelsen om Bibelns ofelbarhet grundar sig på Bibelns eget vittnesbörd och Guds ingivelse, den har varit en oskiljaktig del av kyrkans lära under dess historiska tid.

Vi förnekar att läran om Bibelns ofelbarhet skulle vara en senare uppfinning.

Artikel 11

Vi hävdar att den Helige Ande åstadkommer tro på det skrivna Guds Ordet i de kristna.

Vi förnekar att den Helige Andes vittnesbörd skulle verka på olika sätt i Bibeln eller mot densamma.

Kyrka och samhälle

AI – den nye avguden?

En mamma blir alltmer häpen då hon samtalar med sin son som går första året på gymnasiet om hur det går till i skolan. Då lärarna ställer frågor svarar eleverna ofta genom att citera svaret från en s.k. chattbot, en "virtuell assistent" som det finns mängder av på internet och som hört frågan via elevens bärbara dator. "Får man det?", frågar mamman. "Ja, alla gör så.", blir svaret. Sonen fortsätter att berätta om en större uppsats han har på gång, och som är en framställning som en AI (= konstgjord intelligens)-funktion har producerat helt enligt precisa

Artikel 12

Vi hävdar att texten i Bibeln skall tolkas med hjälp av en historisk-kritisk exegetik, med hänsyn till dess litterära former samt det rätta sättet att närma sig den, också att Bibeln skall tolkas med Bibeln.

Vi förnekar alla tolkningar som ställer Bibelns ofelbarhet under tvivel.

Artikel 13

Vi hävdar att det är avgörande för att förstå Bibeln som helhet att man erkänner dess fullständiga auktoritet och ofelbarhet.

Vi förnekar att läran om Bibelns ofelbarhet skulle kunna kastas bort utan katastrofala konsekvenser för såväl individen som kyrkan.

Artikel 14

Vi hävdar att hela Bibeln är Kristuscentrerad och innehåller två likvärdiga doktriner, lag och evangelium, men skillnaden mellan dem måste man hålla klar.

Vi förnekar att Bibelns brännpunkt skulle kunna flyttas från Kristus till något annat, och att lag och evangelium skulle kunna sammanblandas utan förödande konsekvenser för den kristna lärans renhet.

Översättning: Stig-Erik Enkvist
(Översättaren är predikant bland östlæstadianerna i Finland och prästdiakon i Ingermanländska kyrkan.)

instruktioner som han skrivit in. AI skrev en första version, korrigerade innehåll och språk i dialog med sonen, och upp på skärmen kom en utomordentlig uppsats som denne ser som sitt eget verk. Och beträffande den muntliga presentationen har AI-funktionen tillhandahållit en detaljerad disposition med spännande perspektiv som sonen ser fram emot att redogöra för. "Men om det ställs frågor efter presentationen, kan du svara på dem då?", frågar mamman. Detta är hennes son inte alls orolig för. Datorn kan höra frågan i klassrummet och snabbt skriva ett svar på skärmen som eleven förstår och kan återge muntligt. Hennes son är märkbart stolt över att ha kunnat skriva en avancerad uppsats på så kort tid. Men mamman protesterar: "Du har ju inte gjort något själv. Det är fusk rakt igenom!" Sonen förstår inte kommentaren. Han har enligt sin mening gjort allt själv. Han har ju arbetat med sin dator. Han är duktig på det här. Med hjälp av sin kunskap i hur man drar nytta av resurser på internet kan han på kort tid presentera fakta om komplicerade frågeställningar i de flesta ämnesområden och resonera om dem på ett intressant sätt. AI:s framställning blir hans framställning när han läst igenom den och förstått. Sonen är så tacksam för att få sin skolgång år 2025. Hur hopplöst måste det inte ha varit förr i tiden då man satt med en massa tjocka böcker och tråkiga lärare vars pedagogiska förmåga lämnade mycket övrigt att önska. Man hann ju knappt lära sig någonting alls jämfört med hur det är idag, menar han.

Mamman reflekterar: Hon har i sin son mött framtidens människa. Själv tillhör hon en alltmer avlägsen forntid. För efter tre år med AI har sättet att lära sig saker på förändrats i grunden. Förhållandet till texter och vetande är ett helt annat och därmed också själva förståelsen av vad det är att vara en bildad människa. "För-AI-människan", alltså det släkte mamman tillhör, menar att

äkta skriftliga framställningar har en upphovsman som kan namnges, en person som själv fått idén till sin framställning utifrån kunskaper denne inhämtat genom muntliga eller skriftliga framställningar av andra personer och sedan processat detta i sitt eget medvetande, inte i en maskin! Kunskapen man delar med sig av, är man därför själv upphov till. Men så träder "AI-människan" in på scenen! Hon är bara cirka tre år gammal. Hon är hela tiden tillsammans med sin chattbot. Hela världen är hennes textbank som hon tack vare internet har känslan av att ha obegränsad tillgång till: AI-människan har miljontals lärare där ute i cyberrymden i form av miljontals algoritmiska formler. Att använda sig av denna digitala skattkammare för att bilda sig är inte fusk, menar hon. Sedan AI blev allmän egendom har det blivit helt oväsentligt att tänka på vad man skulle kunna lära sig utan AI. Nu är frågan hur man skall kunna använda AI så mycket som möjligt! Ja, lärande är idag primärt att kunna hantera AI. För den "förhistoriska icke-AI-människan" är utvecklingen skrämmande. För AI-människan är det tvärtom salighetens portar som öppnats!

Och utvecklingen rullar på i allt snabbare takt. På senare tid har chattbotarna man kommunicerar med, fått jobbtitlar, ansikten och kan uttrycka känslor. De är artificiella personer, alltid hjälpsamma och behagliga att se på. De ställer upp i alla sammanhang och på alla tider. Vid medarbetarsamlingar kan de via skärmen vara en i gänget, och vill man ha svar på en komplicerad fråga mitt i natten är det bara att kontakta dem. De blir ens bästa vänner i tillvaron. Ja, det är "chattbot-coachen" jag behöver i livet – människor av kött och blod duger ingenting till jämfört med dessa. Och många människor anknyter också känslomässigt till den "personifierade chattroboten" men den vänliga, förstående blicken som alltid är på ens sida. Och i företa-

gens kundundersökningar svarar en förkrossande majoritet att de i sina kontakter föredrar chattbots med ett ”mänskligt ansikte” framför en medarbetare av kött och blod.

Vi har nått en punkt i världshistorien där allt fler medmänniskor medvetet går in i ett beroendeförhållande till maskinellt tillverkad intelligens med tillika tillverkade känslor. Hela tillvaron bygger på maskiner. På frågan vem som är din Gud, alltså vem du förväntar dig allt gott av, blir svaret: AI eller mer precis den chattbot jag faller för när jag surfat mellan olika alternativ på nätet.

I detta ser vi hur syndafördärvet bryter fram med full kraft! Man går upp i det som har man behag i för egen del, man tyr sig till det mest bekväma, man är jublande glad över AI som här och nu ger mig kunskapen jag behöver, och därmed materiell vinning, och allt detta sker utan ansträngning och är kombinerat med lustfulla upplevelser. Och så slipper jag umgås med min nästa av kött och blod! Min nästa som Gud i sitt Ord kallat mig att älska ...

Dock menar många att det nu gått för långt. I artiklar i danska *Kristeligt Dagblad*, som denna text inspireras av, kan man läsa att politiker och annan överhet börjat dra i handbromsen. Man diskuterar om det är så bra ersätta läroplaner som anger vilka böcker som skall läsas, med kunskapsmål där allt handlar om rätta svar på olika frågeställningar – vilket AI kan ordna utan att man läst en enda bok eller gått på en enda föreläsning. För att tvinga eleverna läsa böcker och memorera kunskaper införs prov utan hjälpmedel med frågor som skall besvaras med hjälp av penna och papper.

Men denna reaktion mot AI kommer från en generation som är upp vuxen utan AI. Denna föräldrade människotyp kommer succesivt att ersättas med ”AI-människan”. Hur blir det då? Finns det någon reaktion mot den beskrivna utvecklingen hos de yngre i vårt samhälle?

Svaret är dess bättre ja! Det har t.ex. en präst vid namn Klaus Højgaard Laursen på Jylland fått uppleva. Under sina teologistudier uppmanades han att lära sig Kristushymnen i Filipperbrevet 2:5-11 utantill. Efter en första reaktion där han såg det som omöjlighet att lära sig mer än enstaka bibelverser, tog

han sig an utmaningen, men lärde sig då inte bara Kristushymnen utan hela Filipperbrevet utantill. Därefter gick han vidare till Markusevangeliet vars ordalydelse han efter ett års hårt arbete nu kan återge ur minnet som rinnande vatten. Klaus färdigheter har väckt intresse. Nu försörjer han sig på heltid med att åka runt och recitera Bibeln. Hans nästa projekt är Romarbrevet som han räknar med att behöva två år för att lära sig. Klaus berättar att utantillinläring av den Heliga Skrift ger en upplevelse av att vara ett med Guds ord. Ordet fyller en då på ett speciellt sätt, det blir en del av ens personlighet mer än om man bara känner till Skriftens sanningar. Klaus kallelse är alltså att recitera Guds ord och berättar om välsignelsen av att lära sig det utantill. Och gensvaret är som sagt överväldigande. Bland gamla och unga. Detta måste ses som ett positivt tecken i tiden, som en välbehövlig reaktion mot AI:s framfart i samhället.

Så kan vi till sist anmärka följande: Bibeln är ju Guds Andeinspirerade ord som nedtecknats i skrift. Men under biblisk tid lärde de flesta inte sig Guds ord genom att läsa det utan genom att höra det citeras av sina föräldrar. Jesus Guds Son skrev som bekant inte en enda skrift utan hans Ord har memorerats av de som hörde Honom tala. Först togs Ordet emot och memorerades av gudsmän inspirerade av helig Ande. Det nedtecknades av dessa gudsmän eller deras första åhörare. Därefter lästes och memorerades deras och Guds ord av nya åhörare.

Utöver att inse vikten av att själv lära sig tal och text förmedlad av verkliga, fysiska medmänniskor, har nutidsmänniskan ytterligare en lärdom att ta till sig: att inte bara blicka framåt och sugas upp av nymodigheter utan inse vikten av att lära av sina förfäder. Inte minst när det gäller andliga ting, alltså vår relation med Herren Gud!

Patrik Toräng

Rune Söderlund avliden

Rune Söderlund, docent vid *Centrum för teologi och religionsvetenskap* vid Lunds universitet, avled den 11 april vid en ålder av 81 år, 1 månad och 9 dagar. Han föddes i Göteborg den 2 mars 1944 och disputerade 1983 på en avhandling om predestinationsläran i den lutherska ortodoxin. Mellan åren 1987 och 2011 var han verksam som universitetslektor i Lund.

Söderlund var även en välkänd föreläsare i Göteborg, där han medverkade vid inspirationsdagar på *Lutherstiftelsen*, och under många år även med föreläsningar på Församlingsfakulteten. Ett antal föredrag publicerades i FFG:s antologier. I GST:s och senare Lutherstiftelsens publikation *Julhälsningar till församlingarna i Göteborgs stift* bidrog Söderlund så gott som årligen med värdefull undervisning.

För Lutherstiftelsens räkning föreläste Söderlund även vid teologiska kurser i Uppsala i början av 2000-talet. Bland hans tidigare studenter ihågkoms han med tacksamhet för sina innehållsrika och fängslande föreläsningar.

I boken ”Döden Domen Evigheten: En bok om de yttersta tingen”, som utgavs av Lutherstiftelsen, lyfter Söderlund fram Kristus som människans fasta hopp inför döden: ”Då vi lever i förtröstan på honom, kan döden inte skada oss, även om den skulle komma plötsligt och oväntat. Allt vad vi har brutit, emot Gud och emot våra medmänniskor, har han på ett fullkomligt sätt gottgjort för oss.” Söderlund betonar vikten av dödsberedelsen med ett ord ur Psaltaren: ”Lär oss betänka, hur få våra dagar är, för att vi må undfå visa hjärtan” (Ps 90:12).

* * *

Till minne av Rune Söderlund kommer Stifts-Tidningen i kommande nummer att återpublicera hans artikel ”Det sjunde tecknet: Duvan i klippväggen gömsle. Utläggning av Lazarusberättelsen i Joh 11:1-44” ur den sista årgången (2018) av *Julhälsningar*.

Red.

Rune Söderlund
Döden Domen Evigheten
– En bok om de yttersta tingen
Häftad, 64 sid. 40 kr
Porto och emballage tillkommer.
Kontaktuppgifter på sidan 2.

Henric Florus Ringius 1847-1925

Som framgår av rubriken ovan är det i år 100 år sedan prosten Henric Florus Ringius i Solberga avled. Med anledning av detta erbjöd jag redaktören att skriva något till minnet. Jag kom fram till att först skriva några rader om Ringius betydelse för mig personligen och sedan presentera valda utdrag ur Gösta Nelsons innehållsrika artikel i Julhälsningar 1925: *Henric Florus Ringius In Memoriam*. I ytterligare några nummer kommer Ringius minne att uppmärksammas. Utdragen ur Nelsons artikel är språkligt lätt bearbetad.

Under min studietid i Uppsala åren runt 1970 kom jag över en del andlig litteratur från västkusten, däribland Ringius predikningar – inte de som Lutherstiftelsen utgav år 1976 med titeln *En kristlig undervisning om Kristi rike*, utan de som utgavs några år efter hans död år 1925. Jag hade varit i min hemstad Falun och firat påsk. Något gudstjänstbesök på annandagen blev det tyvärr inte – jag vill minnas att det hade med tågtider att göra – så vid framkomsten till Uppsala senare på dagen bestämde jag mig för att läsa en predikan i de ganska få postillor jag hade. Det ”råkade” bli Ringius postilla. Tyvärr fanns där ingen predikan för annandagen, så det fick bli påskdagens i stället. Men vilket mäktigt intryck gjorde den inte! Vilken själavårdande förkunnelse! Predikan hade som ämne: *Vilken rik tröst och livgivande kraft som ligger i att Frälsaren lever! Ämnet utvecklades i fyra delar: 1) Att Frälsaren lever – i det ligger all tröst som salighetssökande människor behöver mot synden. 2) Att Frälsaren lever – i det ligger en rik tröst, ty den räcker till för alla botfärdiga själar; till och med för avfälliga men ångerrulla Jesu lärjungar. 3) Den trösten att Frälsaren lever är en rik tröst, ty den gör alla kväljande bekymmer onödiga för Hans trogna. 4) Att Frälsaren lever – i det ligger inte bara en rik tröst utan också den förunderliga kraft som gör de döda levande.* Så långt Ringius påskdagspredikan. Läs den och låt dig uppbyggas av den, om du har tillgång

till den! Förutom att predikan innebar inte så lite själavård för en stackars blivande präst, som ännu hade vaga begrepp om evangelium, innebar den att jag på underliga vägar så småningom hamnade som präst, inte i Dalarna som annars var tanken, utan på västkusten med allt vad det skulle komma att innebära för mig på olika sätt, men det är en annan historia.

Innan jag lämnar över ordet till Gösta Nelson, vill jag bara nämna ett yttrande av Ringius som kom att få betydelse för mig. Jag minns tyvärr inte var jag sett eller hört det, men det är ett ord från Ringius dödsbädd: ”Här ligger en stor syndare och letar efter sina synder, men han kan inte hitta dem, ty hans Frälsare har tagit bort dem.” Kan man verkligen säga så? tänkte jag. Inget är väl så påtagligt som mina synder? Orden ledde dock till att jag började söka både i Guds Ord och hos våra lutherska fäder, om det verkligen är möjligt att vara så frimodig inför mötet med döden och evigheten, att man kan säga som Ringius i citatet ovan. Jag var lycklig nog att finna vad jag sökte. Det är möjligt – också för mig.

Därmed övergår vi till de valda utdragen ur *Henric Florus Ringius In Memoriam*.

Jan-Erik Appell

Henrik Florus Ringius föddes i Varberg den 26 november 1847. Föräldrarna var kronofogden Samuel Ringius och Ulrika Charlotta Ekman. Själva släkten var annars av en skånsk prästsläkt, enär kronofogde Ringius förfäder i fyra led varit kyrkoherdar i Skåne. Stamfader härledde sin härkomst från Småland. Det skånska gemytet, tryggheten och vederhäftigheten i förening med inte så litet av småländsk energi skulle också i rikt mått komma att prägla hans livsgärning. Student i Lund 1869 vigdes han i Göteborg 1874 vid 26 års ålder. Om honom gäller inte, att han av barndomen känt sig dragen till prästkallet. Med sin vanliga rätt-

framhet sade han: ”Präst blev jag blott för att det var den lättaste examen” och tillade: ”Men Gud är de dårars förmyndare. Hade jag inte blivit präst, så hade jag inte kommit in på Guds ord.” Det berättas, att den kända och vördnadsvärda prostinnan S. i L. med tanke på Ringius oandlighet när han lämnade Lund, yttrat: ”Kan den bli en bra präst, så kan vem som helst bli det.” Hon gav honom Schartaus Sista samlingen med orden: ”Den kan väl alltid någon gång bli till nytta.” Och till nytta blev den, när väckelsen från ovan – genom en enkel människa, berättas det – kom. Det var denna, enligt hans egen uppgift, den enda (rätta) andliga bok han ägde, som blev hans räddare och vägvisare. ”Jag minns ännu i dag”, sade han 40 år efteråt, ”när jag första gången läste Schartau. Jag minns sidan och raden var det och det stod. Det var en ny värld för mig.” Det var under sitt första missiv i Seglora som Ringius kom till frälsningsomtanke. Lika väl som han förut varit hållen av sin oandlige förman, lika illa blev han sedd när han började visa tecken till att bli en bättre präst. Särskilt besöken hos församlingens gudfruktige komminister, Ljungman, sågs med oblida ögon. Denne, som med out-säglich glädje märkt det som förtretade hans kyrkoherde, styrde om att den kände förträfflige kyrkoherde Fredrik Lindskog i Träslöv begärde Ringius till sin adjunkt. Efter ett kort missiv i Kungsäter kom Ringius alltså år 1877 till Träslöv. Denna tid mindes Ringius med särskild tacksamhet. Envar besökare av Ringius minns, att i hans ämbetsrum hängde de båda Lindskogarna i stort format på väggen. Även det ofta fällda yttrandet: ”Fredrik Lindskog har räddat mig till själen och Westerlund till kroppen.”

Redan i Träslöv, där det förunnades honom att få stanna i 4 år, synes hans verksamhet inte ha varit utan frukt. Han berättar själv, att när det första enskilda besöket hände honom, så skyndade han bestört ned till sin vördade förman och sade: ”Här är en människa som vill tala

ensklit med mig och hon vill inte gå till farbror, fast jag bett henne det", varpå Lindskog lugnt svarade: "Hon är skickad till dig. Då skall du inte avsäga dig det." 1882 blev han komminister i Kungälv. Här fick han sin bostad mitt emot brännvinsbolaget och därmed första stöten till sin senare så ivriga kamp mot dryckenskapen. Efter 11 år flyttade han några mil söderut som komminister i Backa på Hisingen. Därifrån erhöll han år 1898 befordran till Solberga pastorat. Vid 50 års ålder kom han hit, men om honom gällde inte, som så många andra, att han hade sin bästa och verksamaste tid bakom sig. Tvärtom. Ett fjärdedels sekel fick han här plöja, så, vattna och skörda. Yttre utmärkelser kom honom sparsamt till del. Vasaorden fick han, men bar den aldrig, då han principiellt ogillade ordensväsendet och skulle väckt förslag om dess avskaffande, "om jag varit riksdagsman". Detta senare kunde han enligt egen utsago blivit, om han blott velat räcka ut ett finger. Men att göra det ansåg han vara lycksökeri. Hovpredikant kunde han också ha blivit, men även där ansåg han villkoren under vilka det erbjöds sådana, att hans samvete hindrade honom. Då han aldrig dagtingade med sin övertygelse avstod han, hur gärna han än åträdde den sysslan "för att få en kallelse att predika i Stockholm, den stora syndastaden."

Det märkvärdiga ligger sålunda inte i hans levnadsskickelser, utan i det sinne och sätt varpå han utförde sin kallelsegärning, det inflytande – större än någon biskops – som han "ur skuggan av sin dal" vann och behöll: ledare, bälverk, strömdelare, härold, herde som få blir givet. Sådant tar man sig sannerligen inte. Just därför att han själv inte tyckte sig vara något, kunde han i den Gudens hand som alltid utväljer det som för världen var ringa och föraktat (1 Kor. 1: 28), bli det dugligaste redskapet.

Gösta Nelson
(1890-1958)

Införd i Julhälsningar 1925

Guds ords tjänare

Om prästen och förkunnelsen

Einar Lundberg

Häftad, 152 sidor. 110 kr

Porto och emballage tillkommer.

Kontaktoppgifter på sidan 2.

Ord av rätta lärare

Några råd av Ringius

Många kristna lever idag ganska ensamma med sin tro i vårt avkristnade land. Man omges kanske enbart av människor som inte är pånyttfödda, och inte låter sig ledas av Guds Ande och ord, utan helt styrs av sin gamla, köttsliga natur. Många gånger ger de den kristne anledning att bli arg, och det kan vara lätt att svara med samma mynt. Den bohuslänske prosten Henrik Florus Ringius (död 1925) ger några råd för mötet med "ondsinta människor". Ringius råd publicerades i *Julhälsningar till församlingarna från präster i Göteborgs stift 1925*. Trots att hans råd nu har hundra år på nacken, är de kanske ännu mer aktuella i vår onda tid, år 2025. De publiceras här på varsamt moderniserad svenska.

Red.

* * *

NÅGRA RÅD

till en salighetssökande människa, som vistas bland ondsinta och otåliga människor och som själv lätt förgår sig i vrede och otålighet

av

prosten Henrik Fl. Ringius

1. Skall man undgå att bli uppretad vid andras ondska, så måste man lära sig att betrakta ondsinta människor från den *medlidsamma* sidan. Man skall tänka på att de är att *beklaga* och *ömka* sig över, eftersom de genom sin ondska blir den onde andens avbilder och utrettar hans ärenden. De gör sig således olyckliga: de åsamkar sig Guds vrede i allt högre mått och försvårar sin omvändelse. Men är de olyckliga, så är de mera värda att *bedja* för än att *harmas* på. *Gud* har medlidande med de olyckliga och låter dem leva för att de skall komma till besinning. Men en sann kristen bör likna Gud i barmhärtighet med de olyckliga. Så länge Gud kan ha tålmod med de onda, bör en kristen ha det. Tänker man ofta på de ondas stora fara att träffas av Guds vrede och på Guds kärlek, som ännu fördrar dem och *beder man Gud för*

dem i ensamheten, så blir man inte så lätt uppretad på dem: man vill då snarare *gråta* vid åsynen av deras ondska än träta med dem.

2. Skall man undgå att förgå sig mot ondsinta människor, så måste man vara uppmärksam på sig själv, så att man inte ger *första anledningen* till att de blir uppretade. En ondsint människa blir ond *utan skäl*, men värst ond blir hon, om en annan ger anledning, ty då anser hon sig ha rättighet att vredgas. Därför behöver en kristen akta sig för att *reta*. Och detta kan han många gånger undvika, *om han kommer ihåg vad som brukar reta dem*. Vissa saker kan aldrig talas om, utan att de gör en ondsint människa rasande. Dessa ömtåliga saker skall en kristen *låta bli att tala om*, såvitt möjligt är. Under ett dagligt umgänge kan man ju se, vad andra tål vid att höra och se, och det, de inte tål, får man undvika, så mycket ske kan.

3. Skall man med framgång bekämpa sin egen ondska, så måste man ge sig själv skulden, då man förgått sig i vrede, även om man blivit retad av någon annan. Ty man har själv skulden. Man är inte tvungen att bli ond, därför att andra är det. Skulden ligger däri, att man inte vakat nog över sitt fördärv, att man inte tänkt på Herren och Hans ord, att man inte av Honom hämtat hjälp att övervinna sig själv. Ty då kan man gå igenom de svåraste frestelser med seger. Man kan då döda köttets lustar, om man också inte kan hindra att de ånyo rör på sig. Man kan åtminstone lära sig att *tiga* och inte träta. (Davids 39 psalm). Man kan av Herren få ödmjukhet att böja sig under andra och tålmod att lida m. m. som det behövs. Man har således alltid själv *största skulden*, då man blir ond och förgår sig. Till erkänsla härav måste man låta föra sig, ty om man *ursäktar* sig, gör sig oskyldig, ser mera på andras ondska än på sin egen och endast klagar över frestelsernas svårhet, så ger man i själva verket *Gud* skulden för sina synder och

B POSTTIDNING Ej retur

utesluter sig därmed från Hans hjälp och nåd. Ty nåden kan inte överflöda utom där synden överflödar i samvetet med redlig erkänsla. Därför skall man efter begångna förseelser, rannsaka sig *själv*, tänka på hur man *själv* burit sig åt och hur man borde och kunde ha skickat sig med Guds hjälp. Då blir man ödmjuk, tar emot bestraffning, men blir också upprättad, ty *de ödmuka ger Han nåd*.

Men – vem vill lyda dessa tre råd?

Endast den, som är en salighets-sökande människa, som gör allvar med att bli rätt omvänd, bevarad och frälst. Endast den, som fått ett så djupt intryck av syndens olyckliga följder, att han ingen ro kan ha utan att bli förvissad om syndernas förlåtelse. Och endast den, som fått ett så djupt intryck av salighetens frid, av Guds kärlek, att han vill försaka vad annan lust som helst, även sina syndalustar, för att få evigt njuta Guds kärlek och Guds salighet. En sådan människa vill *jag* bli och vara! Amen.

Henr. Fl. Ringius

Lutherstiftelsen har en ny hemsida

Välkommen att besöka Lutherstiftelsens nya hemsida.

Här presenteras stiftelsens verksamheter och åtaganden, liksom vad som är aktuellt.

Bokförsäljning och Göteborgs Stifts-Tidning har egna flikar.

Fliken Gudstjänster avser församlingen i Göteborg. Här finns förutom predikoturer ljudinspelningar av flertalet gudstjänster.

www.lutherstiftelsen.se

Kristus sitter på Guds högra sida och regerar ett evigt rike

Herren sade till min Herre: "Sätt dig på min högra sida", Ps 110:1.

[...] Profeten säger här tydligt, att denne Kristus, Davids son, sitter på Guds högra sida, dvs. har lika välde, ära, rätt och makt med Gud, trots att det inte är mer än en enda sann Gud. Då måste det stå oemot-sagt, och även tros, att Kristus är densamme sanne Gud, för det gudomliga väsendets skull. Men hur detta hänger ihop, tillhör inte oss att utforska eller veta. Vi måste lämna det utforskat och outgrundat här i livet, tills vi kommer dit, där vi inte mer skall fatta det i dunkla ord genom tron utan skåda det uppenbart.

Vidare beskrivs Kristi rike. Det är inte något yttre eller världsligt, jordiskt samfund utan ett andligt och himmelskt rike. Det består inte i jordiskt gott eller vad detta yttre liv angår, utan är ett rike över hjärtan och samveten. Det säger hur man ska leva inför Gud, vinna hans nåd, bli fri från synder och död, ha evig rättfärdighet och evigt liv samt övervinna all olycka. Summa: Det är inte ett jordiskt, förgängligt rike som måste upphöra. Liksom Herren och huvudet för detta rike därovan i himlen på Guds högra sida lever evigt och utan ände, så måste Han också regera i det himmelska, eviga väsendet och skänka idel oförgängliga, eviga ägodelar. Se, detta är den härlighet, som tillkommer denne Konung över allt härligt och väldigt i himmel och på jord. Han är Herre och Konung över de eviga skatterna, friden och fröjden av evig rättfärdighet och evigt liv.

Martin Luther, *Spis och föda*, s 392f
Femte veckan efter påsk, fredag.

Tänk på att meddela ändrad adress

Göteborgs Stifts-Tidning får inte längre returer av tidningar som inte kunnat delas ut.

V.g. meddela vid behov ändrad eller korrigerad adress till:

gbgs.stifts.tidning@gmail.com

Telefon: 0723-180941

Göteborgs Stifts-Tidning
Ekmansgatan 3 411 32 Göteborg

PRENUMERERA

på

Göteborgs Stifts-Tidning!

Eller ge den som gåva!

Helår: 350 kr, halvår: 200 kr

Nyprenumerant och/eller gåvo-prenumerant 275 kr för helår.

Plusgiro 2 55 21-6

Betalning i god tid underlättar.

Meddela gärna

eventuell ändring.

Kontakt: 0723-180941

gbgs.stifts.tidning@gmail.com

Tack för alla gåvor!

Göteborgs Stifts-Tidning

Plusgiro 2 55 21-6

Prästkassan

Plusgiro 34 65 56-4

Lutherstiftelsen

Plusgiro 49 12 14-3

Bankgiro 340-5826

Swish 123-000 16 85

**Nummer 4
planeras utkomma
torsdagen den
19 juni 2025.**